

Mosógépek ürügyén

Centrum-célok, -tervek

Teljesen véletlenül akadt meg a szemem a Centrum Áruházban egy szokatlan látványon: Minimat 65 típusú mosógépeket láttam 12 és fél ezer forintért. Nem az ára szokatlan, a gép. Nem mindennapos dolog...

Hogy hogyan lehet hiánycikket beszerezni, arról Gráf Imrét, a Centrum áruforgalmi vezetőjét kérdeztem.

— Laikus elképzeléseim szerint ezt csak úgy lehet csinálni, hogy a szemfülebb kereskedő „elhappolja” a kevésbé ügyes elől...

— Nem elhappolás, — sokirányú kapcsolat! A műszaki cikkek beszerzése általában nem könnyű, de persze léteznek hiánycikkek más áruk között is. Minden lehetséges forrást felkutatunk, közvetlenül a gyárakból is veszünk árut — erre azelőtt inkább a szaktoltoknak volt lehetőségük —, de a nagykereskedelmen keresztül vagy a nemzetközi árucseré keretében is beszerezhetünk bizonyos cikkeket.

— Ez utóbbi milyen áruházaikra vonatkozik?

— Az NDK-beli Centrum Áruházakra, a temesvári Bega, az odesszai CUM és a trencsényi Prior áru-

háza. Az áruházközi választékcseré értelmében egymás készletéből is tudunk válogatni.

— Úgy tudom, jók a Centrum „közönség-kapcsolatai” is.

— Természetesen mindent megpróbálunk. A Centrum-hétfők után a Meglepetéscsütörtököt vezetjük be. Májusra békési tájnapot tervezzük, ahol a szomszédos megye konzerv-, cipő-, konfekcióiparát, játékeit, kosarait, faáruját kínáljuk majd. Már készülünk az ipari vásárra is, ahol két elárusítóhelyünk lesz. Októberben lesz áruházunk 20 éves — akkor jubileumi hetet szeretnénk tartani.

— Versenyben állnak a Nagyáruházakkal is, gondolom...

— Igen. Feleakkora területen üzemelünk, de a vásárló érdekeit szem előtt tartva megpróbálunk a zsúfoltnak tűnő áruházunk milliós teremténi. Célunk, hogy minél több, a megszokottól eltérő cikk kerüljön a vevők elé, akár a belföldi, akár a külföldi beszerzésekből. Meg persze a hiánycikkek felkutatása — akár Minimat, akár színes televízió...

Regős Éva

Elismerés

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Rév Miklós fotóművésznak, a Magyar Népköztársaság érdemes művészeinek kimagasló művészi és közéleti munkássága elismeréseként a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetését adományozta.

A kitüntetést Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke adta át hétfőn a Parlamentben. Jelen volt Bányász Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatói Hivatalának elnöke és Borbély Gábor, a Népszabadság főszerkesztője.

Televíziós tanácskozás

Liszt a képernyőn címmel háromnapos nemzetközi televíziós tanácskozás kezdődött hétfőn Budapesten, a Duna Intercontinental Szállóban.

A Nemzetközi Zenei Központ (IMZ) által rendezett konferencián több ország televíziós társaságának zenei vezetője vesz részt. A találkozó 20 tv-társaság egy-egy Liszt-produkcióját vetítik le, és a szakemberek megvitatják a filmek művészi és technikai jellegű kérdéseit, értékelik a zenei, rendezői és operatőri munkát. (MTI)

Ahogy a diákok szolmizálnak

Zenei nevelésünk ellentmondásai

Több mint félszázados múltra tekint vissza Csongrád megyében az éneklő ifjúság mozgalom. Az idei koncertsorozat március 11-én indult, május 16-ig tart, és soha ennyien nem vettek még részt benne. Tizennégy kóruskoncertet tartanak Szegeden, illetve a megyében, 111 iskolai énekkar, körülbelül nyolcezer diák lép föl.

Nagy számok. Ezek szerint jó úton jár a zenei nevelés? Illés Mihálynak, a megyei tanács művészeti főelőadójának — akire a zeneművészet, ezen belül az oktatás, népművelés tartozik — némileg más a véleménye.

— Az elmúlt időszakban számos publikáció aggodalmaskodott az ifjúság zenei neveléséről. Elég utalni pusztán a Magyar Nemzet hasábjaira vagy a Kodály Társaság felhívására az Élet és Irodalomban. De a gondok tulajdonképpen már Kodály Zoltán megfogalmazta, aki viszont 1967 óta nem él. Egy múlt századi angol király szerint az énektanárokat aszerint fizessék, ahogyan a diákjai szolmizálnak — s mi sem természetesebb, akkor virágzott is az angol kóruskultúra, hatása maig érzékelhető. A zenei írásban, olvasásban, tehát amit mi tulajdonképpen Kodály-módszernek hirdetünk, jelentős az elmaradásunk. Még 1948-ban jelent meg Kodály Százéves terve, ennek a terminusnak közel fele eltelt, ám zenei műveltségünk nem sokat haladt előre, a törésvonalak szembeszökőbbek. Az egyik problémát abban látom, hogy *pótszerek hatalmasodtak el*, az igazi zenei élmények helyett. Nem a társasági zenékre gondolok, hanem az újhullámszerű manipulációkra, melyek hamis ideológiákkal kábitanak, hogy ezzel az agresszív zenével orvosolni lehet zenén kívüli bajokat is. Zenei árnyékban tudniillik a zenei izlésünk kerül veszélybe. Zenei környezetszennyeződés, ha az iskolákban eluralkodik az értéktelen zene. Hol vannak a munkáskóru-

sok? — tehetném most fel a kérdést, ami lassacskán farizeusi gondolkodásnak tetszik, pedig hát jogos. Ugyanakkor a számok. A különböző zenei testületek, szakembereink, szépen dolgoztak. A Kodály-centenárium évében sok nagy, szép hangversenyt rendeztek, Csongrád megyében például harmadik alkalommal tartjuk most a dalolónapot — az éneklő ifjúság ellátottság keretében, amely maga is ötvenedik esztendőjébe lépett — a televízió is közvetítette már. A *társadalmi aktivisták* tehát eredményesen dolgoztak, ami annál inkább örvendetes, mivel napjainkban az effajta tevékenységek presztizse igencsak megcsappant. De azt is fölhozhatnám, hogy Csongrád megye általános iskoláiban 86 százalékos az ellátottság ének-zene szakos pedagógusokból, jóval az országos átlag fölötti, Szegeden pedig messze túlhaladja a száz százalékos is.

— Mi a gond tehát?

— Az úgynevezett *átvezetés*, általános iskolából a középfokú oktatási intézményekbe. Mert az érem másik oldala, hogy száz általános iskolai kórusral szemben csak kilenc gimnáziumi működik, és további két szak-középfokú, valamint mindössze egyetlen szakmunkásképző állított ki most együttest az éneklő ifjúság sorozatban. Tehát, ha pusztán a számokat nézem, már itt megdőbentő a változás. Ennél is komolyabb problémát jelent pedig a *felnevelés* énekkari mozgalma. Országosan az elmúlt három évben 135 kórus szűnt meg, gyakorlatilag elnéptelenedtek. Sokszor csak statisztikailag tüntetik föl ezeket. Kedvező változás tapasztalható viszont a *minőségi* munkában. Jó néhány együttest tüntet föl, mely zenei nevelésünket tényleg reprezen-

tálja, elég utalnom csupán rádiófelvételekre, hangfelvételekre, külföldi sikereikre. Számos együttes ápol cserekapcsolatot határainkon túl, márpedig ez eleve bizonyos színvonalat feltételez, hiszen arra vigyázunk, kiket engedünk külföldre.

— *Ellentmondás mutatkozik tehát az ötevékeny zenei együttesek fejlődésének mennyiségi és minőségi mutatóiban?*

— Igen, de valahol ennek előnye is tapasztalhatóak, elsősorban a minőségi munkában. Kistelek két iskolájában is országos rangú együttes nőtt föl, de említetném a szegedi Canticumot vagy a Bartók kamarakórust is. Emelkedett a művészi színvonal, a csoportok számának csökkenése viszont elszomorító. Nemigen leljük az iskolán kívüli tevékenységi formák között a hangszeres zenélést, pedig a művelődési házaknak feladatuk lenne magukhoz kötni azokat, akik zenei intézményekben végeztek. A tanárképző főiskola ének-népművelés szakáról is többen kerültek művelődési házakhoz, jelenlétüket azonban még nem érezzük. A megyei tanácson készült *zenei intézkedési terv* ezekben a napokban jut el a különböző intézményekhez, így többek között a művelődési házakhoz is. Ennek lényege éppen az *átvezetés* módszere. Hogy, aki az általános iskolában, zeneiskolában már foglalkozott muzsikával, találja meg magasabb korcsoportban is az életkörülményeinek megfelelő zenei művelődési formáit. Fontosnak tartjuk, hogy a filharmonia városi hangversenyei mellett kisebb helyekre is juszanak koncertek.

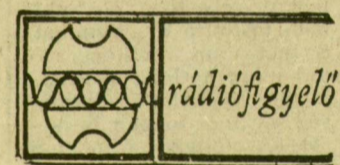
— *Milyen formáit javasolja a zenei művelődésnek?*

— Csongrád megyében körülbelül 45 középfokú működik, de csak három középfokú kórus. Hangversenyes, kóruséneklés, Jeunesse klub vagy más néven zenebarátok klubja. Ezt a három formát szeretnénk népszerűsíteni, vagy legalább annyit, hogy létjogosultságot kapjanak. Valamiféle állandó kontaktust, együttműködést szorgalmazunk a zeneiskolák és a művelődési házak között zenei együttesek létrehozására. A rádió sok produktív főlves Csongrád megyéből is, nem tartom elképzelhetetlennek, ha a művelődési házak *kazettát* tartanak ezekből a felvételekből, melyeket adott esetben használni tudnak. De talán a lemezkiadás sem elérhetetlen. Aztán itt vannak a zenei táborok, könyvtárak... Soroljam tovább?

— *Illés Mihályt legutóbb a Kórusok Országos Tanácsa országos elnökségének tagjává választották.*

— Megtiszteltetésnek érzem, mely a megyei zenei nevelés eredményeinek szól, az itteni pedagógia országos elismerése. Vallom, hogy a zenei nevelésnek két fő pillére a *család és az iskola*. Vagyis az indíttatás otthonról jön, és az iskola ehhez tegyen hozzá. De hát ez sem egyszerű dolog, hisz mást nem mondjak, míg a régi tanítóképzőben 540 ének-zenei óra után kapott valaki oklevelet, addig ma még csak nem is felvételi szempont ugyanitt a jó zenei hallás. A képzőkész egyharmada vesz részt zenei oktatásban, az órák száma pedig a fenti számnak tíz százaléka csupán. Amin sürgősen változtatni kellene. Az elmúlt fél évtizedben közel fele annyi gyerek került általános iskolából a zeneiskolába mint korábban — mi más ez, ha nem zenei nevelésünk bizonyítványa. Ne tegyem hozzá, a zeneművészeti szakközépiskolába sem mindig a legjobbak tartanak. Egyszóval: akad tennivaló elég ahhoz, hogy az ifjúság tényleg éneklő ifjúság legyen. **Nikolányi István**

Sulyok Erzsébet

Kis magyar illemtan

Emlékszem, kevés szó volt, amit jobban utáltam gyermek- és ifjúkoromban, mint ez: illem. Vagy: illik. A dolgot, első pillantásra legalábbis, el lehetne intézni azzal, hogy az ifjúság örök rakoncátlanokodásaihoz, erőteljes szülői akciók ellenhatásaként értelmezhető látványos megnyilvánulási formáihoz tartozik ama dacos szembenállás is, midőn az ember gyereke juszta sem köszön a szomszéd néni- és szántszándékkal döngtetni délután a labdával jó erősen a tűzfalat, mert az emeleten lakó bácsi kis-sé radikális módon juttatta kifejezésre a múltkor roszszállását ez ügyben. Csak-hogy az illemnek, azaz a civilizált emberi viselkedés normarendszerének, fiatalon egészen másféle jelentősége van, mintha például testes asszonyosság harcokcsioszlopok átütő erejét idézve követel magának helyet a buszban, vagy ha a közepkorú benzinkutas oly hangnemből beszél az ügyféllel, hogy az embernek nagy kedve volna ráborítani legalább a fél tölteállomást. Mert a fiatalok illemtudása: minősíti egy társadalom nevelési rendszerének hatékonyságát. Visszacsatolása a propagált eszmények, minták összességének.

Azok a fiatalok, akiket a Petőfi adó kedden este sürgőzött, *Illik, nem illik* című műsorában a tegezés és a magázás különböző illemtani kérdéseiről *Halák László* műsorvezető kissé keneteljesen bár, de igen alaposan kérdeztetett, egészen illemtudó gyerekeknek bizonyultak. Szép rendben, nagyon értelmesen elmondták, mikor kit illik tegezni vagy magázni, és hogy bizonyos esetekben még mindig kisebb sértés magázni, mint tegezni. Továbbá, hogy jól-lehet, általános divat a tegeződés, azért alkalmazásakor bizony eléggé eltérő stílusértékeket kaphat a különböző élethelyzetekben. (Ez utóbbiakat a vége felé még kedvesen el is írtam.) Ezeknek az általános és középiskolás fiataloknak természetesen még szokatlan a magázódás, feltehetően még e forma ama sajátos

pikantiáját sem ismerik, ami például férfi-nő viszonylatban olykor igen bájos lehet — ám igen felkészültnak, szóval nagyon illemtudóknak tünnek. Szinte túlságosan is.

Sanda gyanúm alapja a kiváló sportújságíró kolléga, *Zsolt Róbert* egyik példázata. Ő írta meg a néhány évvel ezelőtti magyar futballválogatott tagjairól, hogy ezek a fiúk minden nyilvános helyen, mindenféle társasági alkalommal hallkak, szerények, szolidak, kínosan tiszteltudók, a me-revségig jólneveltek, és a robotbeszabályozottságig készséges-komolyak. Egyetlen fiatalos vice, jópofa rakoncátlanság, vagány kiszólás, eredeti stílusjegyek nélkül. Újra hangsúlyozom: hivatalosan. Egyébként? Nem akarom én (éppen most!) a focistákat bántani, a fiatalokat általában nem, de a fenti, igen érdekes Zsolt-észrevétel után következtet a totóbotrány, a mindinkább nyilvánosan is bevallott bundák és botrányok. Egyszóval: nincs esetleg némi jelenségértéke ennek a sajátos kis magyar illemtannak?

Valaha valamelyik tömegkommunikációs fórumon volt egy másik illemtanműsor, minden egyes alkalommal ezzel a roppant ellenszenvesen didaktikus záromondattal: tudniillik, ez így illik. Legalább annyira utáltam, mint korábban magát az „illem” szót. Azt hiszem, ma felnőtt és (talán) érett fejlel sem kell feltétlenül szégyenkezzenem emiatt — akkor, ha különben udvarias, illedelmes formában vagyok képes kommunikálni embertársaimmal. Azaz: ha az egykori és a mai gyakorlat között teljes az ellentét. Am attól félek, ha ama bizonyos egykori rakoncátlanság ma ilyen „futballista mintájú” illemtudásban nyilvánul meg, az nem fordul-e éppen a visszajára ké-sőbb? Aranyos, jólnevelt, az illemtan kitűnően ismerő gyerekek — s közülük ugyan hányból lesz törtető, fűró-faragó, rosszindulatú karrierista, ügyeskedő, dörzsölt szélhámos, teljes szakmai analfabétizmusát ideológiái

hókuszpókuszokkal elkendő-ző vezető, vagy egyszerűen bárdolatlan, erőszakos nagyvárosi barbár? Tudniillik ez mind erőteljesen nem illik. Persze, ha egy rádióműsor illemtudásból vizsgáztatja a fiatalokat, önmagában üdvözlendő jelenség. Hogy később ebben a kis magyar illemtanban hogy a francba romlik el a dolog...?

Domonkos László

Ismerik a tévéreklámt, melyben egy férfi és egy nő kergetőzik a franciaágy körül, s amikor éppen elkezdene rendeltetésszerűen használni (mármit az ágyat), valamelyikük megszólal, és érzéki hangon a színhely elhagyására buzdítja a másikat. Hogy, azt mondja, úgyis mindig itthon vagyunk, legalább most mozduljunk ki, amikor itt a *tavaszi fesztivál!* Honnan lehessen tudni, mire milyen hatással van e főgóciskázás-fölszólítás, magam — minthogy itt a *tavaszi fesztivál* — pesti színházakban eltöltvén hét végi estéimat, kétféle igazsághoz jutottam. Először is: tényleg *mozduljunk* ki időnként, s ajándékozzunk magunknak felemelő, ünnepi, katarzisos estét, megtekintve a *Győri Balett Jézus, az ember fia* című produkcióját. Másodszor: azonban jobban ten-nénk, ha mégis otthonmaradnánk, pihengetnénk, részt veszünk a fesztiválózó Budapesten elképzelhetetlenül fásztató a nappali élet kalandra, élményre s étkere éhes gyermekekkel, másrészt mert otthon ezerféle információhoz juthatunk volna a *Hét végéje* jóvoltából a tavaszi fesztiválról, válogathattunk volna mindenféle műsorokból, így meg — ha már kimozdultunk — tanács-talanul unatkoztunk a *Pesti Színház* előadásán. Csak találhatok, persze, ami a tévés Hét végét illeti, ám az eddigi tapasztalatok alapján

Otthon lenni, kimozdulni

minden okom megvan rá, hogy a jót feltételezzem. No és *Simon Gray Kicsengés* című darabjának *Verebes István* rendezte előadása amolyan könnyed tanulmány az angol egyetemek, kiadók, pályaszéli intellektüelek világról, s egyáltalán, a tiszteltre méltóan hagyományos angol érintkezési formák hazudosságáról — ámde mire kell ez nekünk pont most és itt? Ki tudja... Ut-lém volna a készülék előtt, s megtudtam volna, ki, hol, mit, miért és miképpen — a tavaszi fesztiválon.

Tanulság? Tetszenek látni, az igazság mindig legalább kétarcú, ám mindennek ellenére hajlok rá, hogy kimozdulni mégis kell, mert hiába, hogy *Markó Ivánt*, az ember-Jézust látni fogom majd a tévében is (fölvették a produkciót!), a közvetlen élmény — más. Pótolhatatlan.

És azért így is, átutazóban bár, de láttam Kecskeméten ünnepi, fesztiváldisz-ben, mely helyszínről a szegedi tévések jelentkeztek a Hét végében, s így is jó volt tapasztalni, hogy terebélyesedik ez az idegenfor-galmi-művészeti eseményso-rozat, lökdösi csápjait fővá-roson túli vidékekre. S a két végi tévénélküliségért kárpótlásul nézhettem — méghozzá eredeti „szögedit” — hétfőn, a rendkívüli adá-snapon; melybe befert végre egy szegedi produkció, az

ő-ző beszéd múltjáról, jelenéről, jövőjéről. A *Szögedi stúdió* című adás üdítően izes darabja volt a heti műsorajánlatnak, tudomány-nyal, irodalommal fűszerezett, igazán jól összeszer-kesztett. *Olajos Csongor, ifj. Lele Józseffel*, a néprajz ismerőjével, *Tóth Ferenc* mu-zeológussal, *Deme László* nyelvészprofesszorral beszél-getett, az illusztráció, a nyelvjárás szabályai szerint írott emlékeket és irodalmi részleteket innen elszárma-zott, természetesen ő-ző szí-neszek, *Kovács János* és *Kátay Endre* tolmácsolták, *Szokolai Péter* pedig él-ményszerűen mesélt. Magam pedig kettős jóérzéssel, buz-gón bólogattam Deme pro-fesszor szavaira, hogy bizony nemcsak az idevalók, hanem a „gyütmöntek” egyike-más-ika is hibátlan ő-ző lehet, s tán évtizedek után idevaló-nak is érezheti magát, mint én, ha hallom a tévében, hogy *nyugat-Dunántúl* zárt e-inek ismerői előtt nincs titok az ő-zés terén se... Merthogy itthon ugyan-ott mondtunk ő-t, ahol ott-hon zárt e-t. S ilyesmikért is mondhatjuk, hogy jó ér-zés otthon lenni ebben a kis országban, így, *Fesztivál* ide-jén, akár Kecskeméten, Pesten vagy Sopronban. S reméljük, jövőre még ter-jeszkedik a dolog, s haza le-het menni fesztiváldőben, mondjuk, Szombathelyre... kimozdulni.

Sulyok Erzsébet